

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám. — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Betyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT**VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.****MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdete-
mény, nyiltér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromszámos petitsor tér-
fogata . . . 12 fillér.

Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Hamis jelszavak.

Hogy néha milyen kavarodást idéz elő a lelkekben egy-két meggondolatlanul kiejtett lobbanékony szó, annak karos példáját láthattuk az elmúlt heteken is.

Ime:

Pénzintézet alakult városunkban. Az alapítás lázában az intézők tulságos nyiltiszvüek voltak. Utóutófele hangosan hirdették, hogy: „Nohát tényleg, itt van! Az actió reactiót szül. Önök kibuktattak a takarékpénztárból meg a népbankból minden katolikus meg izraelita embert (?), aki alkalmas lett volna igazgatósági tagnak, meg napibiztosnak. Most hát igyák a levét. Alakitunk új bankot. Százával írjuk alá a részvényeket. A betéteinket pedig kivesszük a két régi pénzintézetből. Majd meglássuk, hogy fognak ezek aztán élni — nálunk nélkül.”

Szóval, ahogyan az első napokban per longum et latum, minden nyilvános helyen, minden tartózkodás nélkül, nagy hévvel és őszinteséggel tárgyalták, olybá tűnt fel az egész nagy mozgalom, mintha egyes személyi és pláne felekezeti (!) érzékenységükben megsértett s becsúgyukat és közreműködésüket amott nem érvényesíthető egyének *meztorlasképen* alakítanak ezt az új intézetet. Hiszen nyilt példára is hivatkoztak nagy fennhangon, mondván: „Lám, ott van Hatvan városa. Ott is így történt. Ott is volt egy hatalmas, erős pénzintézet; ott is elégedetlenné tettek egyeseket, akik aztán kiváltak és alakítottak egy újat, amely aztán a régivel oly erősen konkurál, hogy az kénytelen checkekben hevertetni a pénzét, míg emez virágzik és gyümölcsöszik. Így lesz itt is.”

Ilyen heves szavak hallatszottak pár hét óta városunk összes nyilvános helyein.

Sokan ámulva és elszontyolodva hallották ezeket. Hát már a pénznek is felekezeti szaga van! A közigazgatási viszonyok is hitezzikelyek szerint alakulnak! Hová leszünk már?!

Mikor aztán a tizenkettedik órában szerencsésen kiderült, hogy nincs az egész szószban egy csöpp pikáns alkatrész sem. Az új pénzintézet megalakult azért, mert arra az alapítók nézete szerint egyszerűen szükség van — *közigazgatási szempontból*, és mert a két intézet mellett akár még egy negyedik is szépen megélhet anélkül, hogy a régieknek ártana vagy ártani akarna. — Lám, nem is exclusiv felekezeti jellegű az új bank, mert hiszen van az alapítók között egy-két más felekezeti is a katolikusokon kívül. Nem is daczból és kielégítetlen ambícióból csináljuk ezt, mert hiszen erre *ok sincs*, lévén bebizonyított tény, hogy a régi két intézet tisztikarában is helyet foglal mindenféle vallásfelekezeti és társadalmi állásu egyéniség.

Nohát, ez már helyes beszéd! Kár, hogy mindjárt kezdetben nem ez hangzott. Egyesek túlbuzgalma és saját felfogásuk szerint való fanatikus muzulmánuskodása sokat ártott — nem a két régi vagy az új pénzintézetnek, hanem társadalmi viszonyainknak. Megriasztotta azokat is, a kik sohse tudták, sohse keresték, hogy ki melyik templomban imádja istenét.

A felekezetek szerint való elkülönzés és elszigeteltség érzése tagadhatatlanul él városunkban egy idő óta; ha jól emlékezünk: *nyiltan* alig 4—5 év óta. Nagy baj, hogy él. És tenni is kellene róla valamit, hogy ne éljen. Ez pedig abban áll, hogy ne érzékenykedjünk, ne lássunk rémeket, ne higgyük, hogy ha valamit mások tesznek, kezdenek, mindjárt a vallásunk és az egyházunk ellen teszik. Ne ülünk fel egy-két ember hamis okoskodásának és ne csináljunk *bolond jelszavakat*, mint aminő alatt kezdetben az új intézet alakítása is megindult egyesek szája-

ban. Ha valakinek a szívében felburjánzik egy mérges gondolat, tépje azt ki onnét és dobja el, tapossa el, de ne ültesse ki a piacra, hogy tovább növekedjék és mások szívet is megmérgezze. *Túrtörtessük önmagunkat*; ne bántuk a másét, de ne legyünk *túlkövetelők* se. Egy són, egy kenyéren élünk, egy levegőt szivunk, egy Istent imádunk, ha más módon is; egy hazának vagyunk a gyermekei, egy városnak a polgárai s az tisztán csak a *vétlen* dolga, hogy mely felekezethez tartozunk, hát miért nézünk egymásra görbe szemekkel? Miért vagyunk eltelve egymás iránt fojtott keserűséggel? Azért, mert egy-két ember önérdékből vagy téves felfogásból, túlbuzgalomból vagy bárgyúságból felpiszkalta bennünk az alvó őrdögöt: a sértett hiúságot és az elmúlt sötét századok túrelmetlenségének szellemét. Tépjük ki ezt onnét és dobjuk a tűzre. Ne hallgassunk az átróféltakra. Járjunk a magunk lábán. A suttogó-butogó emberek intrigái ne érintsenek bennünket. A más felekezeti embereket gögösen lenéző, öntetszelgő korlátoltság ne bántson, ne tegyen érzékeny. Ne a heveskedő, lobbanékony és sötét vérű emberek lázító beszédére és intéseire hallgassunk, hanem a tisztult kedélyű, nyugodt vérmezsékletűek higgadt tanácsaira. Lássuk be, hogy a nagy többség, a műveltebb, tisztultabb lelkű elem mégis egyúvú tart, s egy közös, nagy eszmére esküszik, arra, hogy „a haza minden előtt!” Ez eszme lelkesedése és nyugalma töltse el szíveinket és az a meggondolás, hogy nekünk nem gyűlölködésre, nem harezra, hanem szeretetre és kiméletre és mindenek fölött *békére* van szükségünk, ha tűrhetően akarunk élni ebben a társadalomban, a melynek tagjai vagyunk.

Félre tehát hamis jelszavak!

„Béke és haladás!” Ez legyen zászlónkra írva. —i—r.

Vármegyei közgyűlés.

Márczius hó 27-én megtartott vármegyei közgyűlés iránt szokatlan érdeklődés nyilvánult a megyebizottsági tagok között. Első sorban ezt a részleges restauratióknak tulajdonítjuk, mert több közigazgatási állás került betöltés alá Kubinyi Andor nyugdíjgyőze is sok figyelmet keltett fel, és hát a kvóta-kérdésből is sokan reméltek egy kis politikai hecsezet, a mi azonban nem vált be, és örvendünk, hogy legutóbbi vezérézikkünk szellemében egész simán ment át ez a tárgy.

A gyűlés elején felolvasta *Lukács Géza* megyei főjegyző az alispáni negyedévi jelentést a vármegye közigazgatási állapotáról, a melyet következőkben adunk egész terjedelemben:

Mult rendes téli közgyűlésünk idejétől oly esemény, mely a vármegyei közigazgatást rendes menetében megzavarta volna, nem fordult elő.

A vármegyei tisztikar hivatalbeli kötelességének általában buzgalommal megfelelt s a vármegyei közigazgatás hatáskörébe tartozó ügyek törvény szerinti elintézésben részesítették.

A vármegyei tisztikarban, ezen idő alatt azon személyi változás állott elő, hogy Kubinyi Andor rimaszombati járásbeli főszolgabíró s megválasztott országgyűlési képviselő január hó 1-én nyugdíjba lépve, ezen tisztii állásáról leköszönt. Az ekként megüresedett tisztviselői állás, a törvény 7-ik § a értelmében, a következő rendes közgyűlésen lévén betöltendő s az elkerülhetetlen szükség által indokolt előterjesztésemre ezen tisztii állásra addig is főispán ur ő méltósága által Porubszky Imre tiszteletbeli főszolgabíró helyettesített. — Időközben adta be tisztii állásáról leköszönését Gömör Olivér rimaszécsi járásba beosztott szolgabíró is.

Mindkét állásnak és esetleg ezen választások által üresedésbe jöhető tisztviselői állásoknak is törvényszerű választás útján való betöltése — mint az előre szabályszerűen közhirdetve lett — ezen rendes közgyűlésünknek fogja egyik fontos feladatát képezni.

Továbbá folyó évi január hó 1-től a hosszabb idő óta üresedésben állott közigazgatási gyakornoki állásra főispán ur ő méltósága által Lengyel Iván nevezetett ki s a hivatalos teendőit ezen időtől kezdve buzgalommal teljesíti.

Díoszeghy Zsigmond, vármegyei másod-aljegyző, egészségi okokból még mindig szabadságidőt élvezvén, helyette a hivatalos hatáskörébe beosztott teendőket ez idő szerint is Molitőrész Zoltán nagyrőcei járásbeli szolgabíró elismerésre méltó szorgalommal végezi.

A hivatalbeli munkásság tárgyát képező felszaporodott s vármegyei közigazgatásunk jelenlegi szervezeti szük keretében, a fokozottabb tevékenység mellett is, alig beilleszthető *ügyforgalom* mellett, jelentékenyen megnehezítette az ügykezelést és az elintézés folytonosságának és rendes menetének fentartását a *központban*, Pongrácz Pál vármegyei pénztári ellenőrnek már negyedik hónapja tartó folytonos betegsége, mely ötlet hivatalbeli teendőinek teljesítésében és a hivatalos helyiségbeni megjelenésben — a baj természeténél fogva — állandóan akadályozza.

Az ellenőri teendők ellátásáról elkerülhetetlen szükség lévén gondoskodni, ezen teendők teljesítésével Lovas Árpád számvevősegi számtisztet bízam meg s vármegyei főszámvevőt felhívtam, hogy a kisegítő alkalmazás tartama alatt, a számvevősegnél előforduló teendők teljesítéséről saját hatáskörében fokozottabb munkásság által, a vármegyei alszámvevővel egyetértőleg, gondoskodjék. Azonban az utadó kivetési munkálatok megindítván, a számvevősegnél is elkerülhetetlen szüksége állott elő az elvont munkaerő megfelelő pótlásának, emellett fogva a kir. államépítészeti hivatal főnökének ajánlatára a számtiszt pénztári alkalmazásának tartamára, a számvevőséghez Alexay György felső reáliskolai tanulót 2 frt napidíj élvezete mellett, ideiglenesen alkalmaztam.

Mennyiben pedig Pongrácz Pál pénztári ellenőr egészsége helyreállítása céljából furdót kénytelen használni s e végből vármegyei t. főorvosi bizonyítványval igazolt, 5 óra terjedő szabadságidő engedélyezése iránti kérvényét már be is nyújtotta, a fent bejelentett helyettesítés további fentartása s nevezettek alkalmazása a szabadságidő tartamára elkerülhetetlenül szükséges leend.

Odaterjed emellett fogva tiszteletteljes kérelmem, hogy ezen az ügyemenet folytonosságának biztosítása érdekében elkerülhetetlenül szükséges intézkedésemet a multa névre jóváhagyólag tudomásul venni s jövőre néve pedig a szabadságidő tartamára kegyesen engedélyezni méltóztassék.

Miután pedig a számvevősegnél alkalmazott helyettes számtiszt napidíjjai, — vármegyei házi pénztárunk csekély javadalmazása mellett az egyes címleteknél elérhető megtakarításokból alig lennének fedezhetők s a mennyiben e czímen állami pótvavadalmazás nem lenne nyerhető, — egyidejűleg a felhatalmazást megadani méltóztassék, hogy ezen kiadás — atólagosan leendő megtérítés mellett — a vármegyei *utipénztárból* előlegképen nyerjen felezetet.

Az előadott személyi ügyek után — a vármegyei közigazgatás tevékenységének megítélésénél az *ügyforgalom* szolgáltatván leghelyesebb alapul, e tekintetben tiszteletteljesen jelenthetem, hogy a mult 1896 év folyamata alatt beérkezett hivatalomhoz 26155. közigazgatási ügydarab, a mult évinél 940 számmal *több*, feldolgozandó volt a mult évi 1049 szám hátralékkal 17204 szám, feldolgoztatott 26040 szám, hátralékban maradt *1174 szám*.

Ezenkívül beérkezett közigazgatási bizottsági 2239 ügydarab erdészeti bizottsági 655, kihágási 212, központi választmányi 241, külön elnöki 130 darab, vagyis összesen 29632 *ügydarab*.

Az előadott számadatok szerint, a még mindég növekvőben levő ügyforgalom mellett az eredmény kielégítőnek tekinthető.

A folyó évi utonezállítás folyamatban van, folyó hó 2-án a rimaszombati r. t. városi sorozó járással kezdetelt meg s a megállapított eljárási tervzet szerint félbeszakítás nélkül április hó 7-én a rozsnói járási sorozó járásban fog befejezteni.

A sorozás eddigelé minden sorozó járásban teljes rendben és kielégítő eredménnyel fejeztetett be.

Az egész sorozás számszerinti eredményéről részletes jelentésemet legközelebbi közgyűlésünk alkalmával fogom előterjeszteni.

A vármegyei házipénztár 1896. évi zárszámadása 85825 frt 41 kr. bevétellel szemben ugyanyny kiadásal, tehát maradvány és hiány nélkül s az egyes czímleteknél is megtartva az előirányzat keretét, a vármegyei állandó választmány által megvizsgálás után, észrevétel és nehézmény nélkül elfogadtatott és helyesnek találtatott.

A mult 1896. évre kivettett utadó fejbén 91802 frt 93 kr., hozzáadva az előző év megállapított hátralékát 32592 frt 78 kr., befizetendő volt 124395 frt 71 kr., ebből ismét levonva a törölt 1145 frt 97 kr. összeget, nelyesbített tartozás volt 123249 frt 74 kr.

Ebből befizetett az 1896-ik év folyamata alatt 91706 frt 25 kr., hátralék maradt az év végén 31543 frt 49 kr. Ezen hátralékból ismét a folyó évben befizetett 5645 frt 77 kr., folyó hó 15-én volt hátralék 25897 frt 72 kr.

Ezen nagy utadó hátralék behajtására nézve az intézkedés úgy a vármegyei közigazgatási bizottsági ülésből megtétele, mint azt saját hatáskörben is több ízben megtettem; azonban a sürgető és végrehajtási eljárást elrendelő intézkedéseim dacára is, még mindig fennmaradt hátralék végleges megszüntetése érdekében most már elérkezettnek tartom az időt arra nézve, hogy a legszigorubb elszámolási és végrehajtási eljárásnak záros határidő alatti foganatba vételére az intézkedés már ezen közgyűlésünkben megtétele.

Törvényhatósági kezelés alatt álló útvonalaink legnagyobb része koalícióval nem bírva, a téli hóvíz és tavaszi folytonos esőzés következtében pedig az általa erősen átázva s ennek folytán a fedanyaggal felszórás által fentartott kavicsréteg ellenállási képességét elveszítvén, a szokottnál nagyobb mérvben megromlottak. Sok helyen a közlekedés fenntartása nehézséggel jár s a jogsult panaszok tárgyát képező közlekedési akadályok elhárítása ez évben a rendesnél nagyobb gondosságot és tetemesebb költséget is igényel.

Útvonalaink ily megromlott állapota mellett tehát a helyreállítási és fenntartási munkálatok végrehajtásánál a sürgős tevékenység elkerülhetetlenül szükséges, s a munkálatok folytonosságának megszakítása, csak rövid időre is, vármegyei közlekedési viszonyaink igen nagy hanyatlását vonná szükségképen maga után.

Ezen munkálatok kivételére, tehát épen a következő hónapban, utipénztárunknak nagyobb kiadás fedezetére, nagyobb pénzüsszagra is lesz szüksége, s ebből kifolyólag, mielőtt a vármegyei utadó a folyó 1897-ik évre kivethető és a kivétési munkálat alapján behajtható lenne, utipénztárunknál az előlegről való gondoskodás ez évben sem lesz elkerülhető, de e mellett szükségesnek tartom még ez évben is, a folyó évi utadó egyrészének a múlt évi kivétel alapján leendő behajtását.

Odaterjed ennél fogva tiszteletteljes előterjesztésem, hogy az utadó hátralékok egész összegének behajtására nézve az elszámolást és közigazgatási eljárást az egész vármegye területére kiterjedőleg elrendelem, ennek záros határidő alatt leendő foganatba vételére a legerélyesebb intézkedést ez alkalommal megtenni, a folyó évi utadó felerészének a múlt évi kivétési munkálat alapján leendő azonnali behajtását határozottan kimondani s végrehajtására nézve intézkedni, valamint a szükséges előleg kiutalványozására a felhatalmazást már ez alkalommal megadni méltóztassék.

A múlt 1896. évben a gyógyalap kiadásainak fedezetére kivettett 12867 frt 02 kr. pótdadó, ebből a folyó hó 15-ig befolyt 12365 frt 50 kr., hátralékban maradt 501 frt 52 kr.

A katona beszállásából eredő teher arányosabb megosztása céljából alakított katona beszállásai alap javára kivettett a múlt évben 6000 frt pótdadó, ebből befolyt ez ideig 5459 frt 49 kr., hátralékban van 540 frt 51 kr.

Hazánk ezredéves fenállásának megünneplése alkalmából különböző alapítványi rendeltetéssel és költségekre megszavazott pótdadó ezimén kivettett a múlt évben 13079 frt 21 kr., ebből befizettetett 13079 frt 21 kr., hátralékban nincs.

Ezen pótdadóhátralékoknak mielőbbi behajtására és beszolgáltatására nézve a szükséges intézkedéseket a saját hatáskörömben megtettem.

Az újonnan építendő vármegyei székház tervezetének elkészítésére a pályázat közre hirdetett s az eddig is jelentkező építésszek számából és élnék érdeklődéséből következtetve, legjobb reménységgel lehetünk a pályázat kedvező eredménye iránt.

Vármegyei közkórházunk beltelkén az elmebeteg és ragályos heveny fertőző betegségben szenvedők elhelyezésére szolgáló új épület még a múlt év őszén elkészült s emberbaráti nemes rendeltetésének ezéjára, minden kivánalmakat kielégítőleg felszerelve átadatott s erre teljesen ezszerűnek bizonyult.

Az építkezés felülvizsgálata már teljesített s a végjelentés a kórházi kezelőbizottság legközelebb tartandó ülésében fog végleges felülvizsgálat és elbírálás alá vétetni.

A felülvizsgálati jegyzőkönyv szerint az összes kiviteli költségek összege tesz 22957 frt 06 krt és így az engedélyezett 23032 frt 98 kr. összeggel szemben a több munkálatok érdembérének kielégítése után is 75 frt 92 kr. megtakarítás mutatkozik.

Ezen összegből, a kereseti kimutatások alapján, a vármegyei kórház alapból kiutalványozva lett 19550 frt és így még a felülvizsgálati jegyzőkönyv alapján leszámítva a késedelemért javaslatba hozott 80 frt 55 kr. levonást, kiutalványozandó leendő 3326 frt 51 kr.

Ezen építkezésre fordított 22957 frt 06 kr. összeg azonban évi 400 frtos részletekben a kórházalap pénztár által a vármegyei kórházalaprak vissza fog térítettetni.

A személy és vagyonbiztonság a lefolyt idő alatt vármegyénk területén nagyobb mérvben meg nem zavartatott.

A közegészségi állapot az egész idő alatt, eltekintve az egyes helységekből előfordult hasi hagymáz, ronesoló toroklob (difteritis), vörheny s utóbb a hólyagos himlő betegedési esettől, általában még eléggé kedvezőnek mondható.

A lakosság anyagi helyzete — a nehéz közgazdasági viszonyok mellett is — általában kielégítő, élelem hiányról egy vidékről sem érkezett eddig hozzám jelentés.

A hasznos bázisállatok egészségi állapota annyiban javult, hogy a szarvasmarhák között uralgott ragadós szájszél- és körmőfajás egészen megszűnt s jelenleg az egész ló- és szarvasmarha-állomány egészséges. Azonban a sertések között uralgó sertésvész még egyes községekben utjabban is fellép s több községben — minden övintézkedés dacára — folytonosan pusztít, igen nagy károkat okozva a tenyésztő gazdaközönségnek.

Különbö az előszabott övintézkedések minden egyes esetben a legpontosabban elrendeltetnek s azok végrehajtásának ellenőrzésére a kellő felügyelet gyakoroltatik.

A vármegyei kezelés alatt álló pénztárak és alapok kezelésének rendes vizsgálata általam bizottságilag havonként pontosan teljesítettvén a kezelés minden pénztárban teljes rendben, a készpénz hiány és felesleg nélkül, a pénztári letétet képező takarékpénztári betétkönyvek, értékpapírok, kötvények és egyéb értékek teljes rendben és hiány nélkül állapotban találtak.

Végezve tiszteletteljes jelentésemet, az elintézés tárgyát képező fontosabb vármegyei közügyek tárgyalása alkalmával előadandó részletes előterjesztéseimet a tekintetes

vármegyei bizottsági közgyűlés mindenkor tapasztalt méltányló figyelmébe és jóindulatába ajánlva, kiváló tisztelettel maradtam.

A sokoldaluan alaposan megszerkesztett jelentést eljenzéssel vette tudomásul a közgyűlés.

Ezután megindult a választás. Elsőnek is a rimaszombati járás főszolgabírói állása nyert pályázást.

Két pályázó jelentkezett: *Porubszky Imre* és *Mariássy Gyula*.

A szavazás megkezdése előtt *Hennyey Kálmán* ügyvéd, bizottsági tag, meleg szavakban emlékezett meg *Porubszky* érdemeiről, a mely felszólalással szemben ismét *Szentiványi Árpád* úgy nyilatkozott, hogy a megyebizottsági tagok bizalma a döntő és nem a járási jegyzők és előjáróságoké.

A szavazás megkezdetvén, sok izgalom között folyt, és eredményül beadott 226 szavazat, a melyből 174 szavazatot *Mariássy Gyula* kapott, míg *Porubszky* 52 szavazat esett, és így *Mariássy* 122 szavazattöbbséggel nyerte el a győzelmi palmát.

A *Mariássy Gyula* megválasztása folytán megüresedett jolsvai szolgabírói állásra megválasztott *Diószeghy Zsigmond*, ki II-ik aljegyzői állásáról lemondott.

A *Gömörly Olivér* kinevezetése folytán megüresedett szolgabírói állásra megválasztott *Hevessy László* végzett jogász.

A II-ik aljegyzői állásra *Komáromy István*, a III. aljegyzői állásra *Lengyel Iván* választott meg egyhangulag közfelkiáltással, míg végre a közigazgatási gyakoronoki állásra *Mariássy István* nevezte ki a főispán.

Mariássy Gyula egy rögtönzött szép beszédben köszöntö meg az iránta tanúsított bizalmat, mit zügó éljenzéssel viszonzott a közgyűlés.

Kubinyi Andor volt főszolgabíró és jelenleg országgyűlési képviselő nyugdíjgye került azután tárgyalás alá. Tudvalevőleg a nyugdíjgye meg lett állapítva *Kubinyi Andor* részére, de a nyugdíjbizottság azt javasolta, hogy a nyugdíj addig ne folyósíttassék, míg *Kubinyi Andor* orsz. képviselő és mint ilyen az állampénztárból fizetést huz.

Ezen javaslat ellen nyilatkozott a közgyűlés többsége és már az első pillanatban látni lehetett, hogy *Kubinyi Andor* ügye mellett erős többség tömörült.

A nyugdíj folyósítása ellen *Mariássy Andor* tette meg az előterjesztést, hosszú beszédben, a melyben minden érvet összehalmozott álláspontja érdekében.

Kubinyi Géza a nyugdíj folyósítása mellett szólalt fel, kimutatva, hogy a képviselő az államsuverenitás tagja, s nem állami alkalmazott, nem is mint tisztviselő kap fizetést, hanem csak napidíjat az állam, mint a nemzet közvetítőjétől, tehát csak közvetve, s különben a nyugdíjszabályzat az irányadó, már pedig az ott felsorolt esetek egyike sem illik *Kubinyi Andor* esetére, és így neki a nyugdíj folyósítandó.

Szentiványi Árpád a nyugdíj folyósítása mellett adja szavazatát, mert absurdumnak tartja, hogy a nyugdíjgye megállapíttassék és aztán folyóvá ne tétessék. Az elismerés *Kubinyi Andornak* 20 éven a legkiválóbb buzgalommal teljesített hivatali eljárása iránt is arra indítja őt, hogy a nyugdíjat megszavazza.

Bornemisza László hosszabb és hatásos beszédben szállt sikra *Kubinyi Andor* érdekében, kifejtve és szépen csoportosítva, hogy mennyiben van igaz azoknak, kik a nyugdíj folyósítását kívánják, és viszont, hogy mennyiben érdemel méltánylást az ellenkezők véleménye, — de szerinte végre is a nyugdíjszabályzat lehet csak az irányadó, már pedig a szerint megadandó a folyósítás, de viszont, minthogy ezen incidensből kifolyólag megállapítható, hogy a nyugdíjszabályzatok hiányosak, ép azért indítványozza azoknak revízióját, hogy a jövőre nézve ilyen viták elkerültessenek, mi általános éljenzéssel találkozott.

Egy szép hasonlattal is élt az alispán ur, a midőn arra célozott, hogy az ő általa tett indítványt sokan úgy magyarázták, hogy mellékajtot akar nyitni, és kitöltetlen váltót akar adni. Ep azért minden félremagyarázást elkerülni o hajtván, indítványát visszavonja, de a tisztviselői kar részéről mégis ad egy váltót, a melynek kibocsátója az elismerés, forgatója a kötelesség, és lejáratá nem lesz soha.

Az általános tetszéssel fogadott beszéd után *Hevessy Bertalan* élő szavakban kelt ki a nyugdíj folyósítása ellen, és azt visszaélésnek deklarálta.

Kubinyi Aladár tárgyalagos, komoly és döntő beszédben érvelt a nyugdíj folyósítása mellett, úgy hogy az ő jogászai indokolása után nagyon sok kétkedő látható be, hogy itt nem a politikai irányzat, de a szerzett jog, a jogi szempont a döntő.

A kitünő jogászai szellemmel tartott és kiváló tárgyalagosság által feltűnő beszéd után az ellenlék kívánóságára névszerint szavazás rendeltetvén el, *eredményül* *Kubinyi Andor* nyugdíja folyósított.

A kvóta-kérdés került ezután tárgyalás alá. — Az állandó választmány javaslatát, szerzője: *Komáromy István* megyei II-od aljegyző olvasta fel, mely köztetszősben részesült.

A javaslatot, jegyzeteink alapján, kivonatosa a következőkben közöljük:

„A szívünkbe oltott igaz hazafiasság elméje és a mindennap szomoruan tapasztalt vagyoni hanyatlás észlelete sugallja vármegyénk minden egyes polgárának azon hoopolgári kötelességet, hogy midőn a közelmúltban nagyon is megrendült anyagi gyarapodásunk alapkövét megingatva látjuk, a visióként feltűnő állami rombadulás következte előtt, méltán tapasztalt aggodalmaink elosztása iránt idejekorán szavunkat mi is más törvényhatóságok példájára ott, hol e nemzet védelemre talál, az országgyűlés mindkét háznál felemelni, elhatározzuk.

Megnyugvással kellett ugyan fogadnunk az 1867. évi XII. t.-czikkbe iktatott azon rendelkezést, hogy a közönségi költségekhez bizonyos hányad szerint államunk hozzájáruljon, azt azonban nem fogadhatjuk el, sőt tiltakozunk az ellen, hogy ezen hányad (kvóta) felemeltessék, — nem pedig azért, mert ez egyrésztől igazságtalan és nem méltányos, másrészt az elmúlt tíz év alatt tapasztalt állami haladás nem állami háztartásunk rendezett voltának folyománya, hanem anyagi erőnk mértékentuli kihasználásának és munkásságunknak az eredménye.

Támazkodunk ezen kijelentésünkben különösen a múlt országgyűlés által kiküldött kvóta-bizottság határo-

zott állásfoglalására, mely bizottság megdönthetetlen érvelése fényesen ezafolta meg Lajtán túl élő szomszédainknak ez irányban emelt alaptalan követelményeit.

Igaz ugyan, hogy állampénztárunk nem küzd deficiéttel, de azt eskakis a különféle kormányzati ágakban szükségelt sok beruházási költségek megvonásával vagyunk képesek igazolni. Sajnosan tapasztaljuk azonban, hogy a terményárak ijesztő csökkenése és a hasznos háziállatok között uralgó ragály östermelő kisbirtokos osztályunkat már nagyrészen tönkretette, s napról-napra növekszik azoknak száma, kik nem lévén képesek ily viszonyok között a túlmagasra emelt adókat fizetni és az anyagi szükségleteket megszerezni, a tönk szélére jutnak. A kisiparost elsöpörte a gyár-ipari verseny, a gyárpart megöli a szédelgés és hitel, nincs tehát termelési ág, hol a haladásra a mostani viszonyok között legkisebb reményt is táplálhatnánk. Az adót már emelni nem lehet, a kormányzati költségek szűkebb körre nem szoríthatók, mert közigazgatásunk, közoktatásügyünk, közegészségi ügyünk még hiányos, közlekedési eszközeink még elégtelenek, az országot pedig kölesénnel terhelni egyenlő lenne az állam megszűnésével.

Fényesen igazolván be tehát ezen felsorolt körülmények, hogy a hányad felemelése érdekében indított mozgalom indokolatlan, ennél fogva *Heves-, Fejér- és Zalavármegyéknek* a kvóta felemelése ellen az országgyűléshez intézett feliratát államunk jól felfogott érdekében teljesen magunkévá téve — az országgyűlés mindkét házát az iránt, hogy a kiegyezés kérdésével a múlt országgyűlés kvóta-bizottságának munkálataiban kifejtett világos indokok alapján a kvóta felemelése ellen egyértelműleg és teljes határozottsággal állást foglalni méltóztassék, jelen közgyűlésünkben terjedelmes felirattal felkérni, egyhangulag elhatározzuk.

Kubinyi Géza kijelenti, hogy elfogadja ő is a javaslatot, de a kvóta-kérdésben a kvóta-bizottság álláspontját teszi magáévá minden körülmények között.

Más felszólalás nem is történt, és ezzel a gyűlés délután 3/3 órakor élénk éljenzés mellett bezárult.

Délután és vasárnap reggel még több kisebb érdekű ügyet tárgyaltak le.

A rimaszombati r. kath. elemi iskola ügye.

Rimaszombat város legutóbbi képviselőtestületi közgyűlésén ismét szőnyegre került a helybeli róm. kath. elemi iskola ügye, mely az intéző köröket már eléggé foglalkoztatta, nézetünk szerint eléggé megérett arra, hogy kellő tapintattal a napirendről levétessek.

Tudvalevő, hogy a városi képviselőtestületnek az iskolaügyben hozott elutasító határozata az iskola-zék nevében megfélebbeztetett a közigazgatási bizottsághoz. Ennek határozata a most legutóbb tartott városi közgyűlésen felolvastatott; a közgyűlés azt tudomásul vette, s a felebbezőkkel közölni rendelte. Általános érdekű az ügy, s ezért szükségesnek tartjuk a közönség tájékoztatása céljából a közigazgatási bizottság sok gondnal kidolgozott s megokolt határozatát gyorsírói feljegyzésünk után következőkben közölni:

Határozat:

Rimaszombat r. t. város képviselő-testületének 1896. évi december hó 11-én tartott közgyűlésén 1979. sz. a. hozott azon határozata, melylyel kimondotta, hogy a rimaszombati községi népoktatási intézetek javára kivett 5%-os községi iskolai adó viselésének terhe alól a helybeli róm. kath. vallású községi tagokat és birtokosokat fel nem oldozza. — a róm. kath. iskolaszék képviselőtestületben *Verbjár Péter* és *Poliesek Rezső* által benyújtott felebbezés elutasítása mellett, — indokainál és az alább kifejtendő okoknál fogva, jóváhagyatik.

Egyidejűleg a rozsnói róm. kath. egyházmegyei főhatóság átiratilag megkerestetni határozatát az iránt, hogy a szóban levő elemi iskolának törvényszerű karbalyezéséről az egyházmegyei alapok terhére gondoskodjék, esetleg ezen iskola hitfelekezeti jellegének és különállásának megváltoztatásával, az itteni községi jelelő iskolába való beolvadását, az 1889. évi október hó 11-én tartott róm. kath. iskolaszéki ülés határozatának óhajtatásához képest, engedélyezze.

Indokok:

A tárgyalás alatt levő, valamint a közigazgatási bizottság irattárában 1026/90. sz. a. fekvő iratok megezáfolhatlan erővel a mellett bizonyítanak, hogy Rimaszombat város területén az itteni róm. kath. vallású községi tagok semmiféle hitfelekezeti jellegű iskolának tulajdonosai gyanánt nem szerepelnek, ilyen jellegű iskolának fenntartásához sem pénzben, sem terményekben hozzá nem járának s így az 1868. XXXVIII. tcz. 36. §-ában biztosított kedvezményhez igényt nem formálhatnak, s tényleg nem is formálnak. Az 5%-os községi iskolai pótdadó alól leendő fölmentésüket a hitközség tagjai nemesak hogy nem kérelmezték, hanem inkább egyekes azt, mint különben is törvényesen kötelező közteher viselést, még önkényesen is megajánlják: a hitfelekezeti iskolához való anyagi hozzájárulást ellenben nyíltan megtagadják s ez iránti elhatározásukat a városi tanácshoz intézett írásbeli felszólalásukban, a helyi népoktatási viszonyok alapos ismeretéből merített okadatokkal támogatják, kijelentvén azt is, hogy a szabályellenesen kivett hitfelekezeti adó kirovása ellen tiltakoznak.

A tárgyalás alatt levő iratok során ugyan senki kétségbe nem vonja a szó alatti elemi fiu- és leányiskola róm. kath. hitfelekezeti jellegét, a felebbezéshez 5/1. alatt — ámbár csak töredékes, hézagos kivonathban — csatolt püspöki leiratok azonban nembogy gyöngöstenek, de még inkább támogatják és megerősítik a városi képviselőtestület előlédített határozatának sarkalatos indokát s általában az egész vitás kérdés tengelyét képező azon álláspontot, hogy a rimaszombati r. kath. elemi iskola tulajdonosa és fenntartója nem a helybeli róm. kath. egyházközség, hanem kizárólag és egyes egyedül a rozsnói róm. kath. egyházmegyei főhatóság.

Néhai Schopper György, volt rozsnói róm. kath. megyés püspök ur ugyanis ezen (775. ex. 1874. és 1201. ex. 1890. sz. a. kelt) leiratában többször és a leghatározottabban kijelenti, hogy a rimaszombati róm. kath. elemi iskolát „minden körülmények közt, azon esetre is fenn tartandja, ha azt a hitfelekezet megszüntetné, illetve a községi jellegű iskolába beolvasztani kívánja”.

Elismeri a nevezett püspök ur azt is, hogy a hitfelekezeti iskola fentartásához az 1868. XXXVIII. t. cz. 11. §-ában megadott jogok élvezete mellett, (melyet azonban az egyházközségre részben átruház) az ezen §-ban megszabott terhek viselése őt kötelezi.

Igaz ugyan, hogy ezen terheket a püspök ur idők folytán önmagára nézve csökkenteni kívánja, és általában kibontakozni óhajtana ama kötelekből, mely az egyházmegyei főhatóságot, mint iskolafentartó tulajdonost, a rimaszombati róm. kath. egyházközséggel szemben, valószínűleg már az iskola alapításával kezdődő időktől kötelezi. Erre vallanak a püspöki leiratok egyes rábeszélő kifejezései, mint milyen pl. az 1874. évi 775. sz. leirat ama kitétele, hogy csak azon esetben kötelezi őt, t. i. a püspököt, a törvény a hitfelekezet iránti „kedvezmények” (bizonyos autonómikus jogok, mint iskolaszék alakítása, tanítók választása) biztosítására, ha a hitközség a tanoda fentartásának terheit vele megosztja. Itt tehát elismeri a püspök ur, hogy a „fentartás terheit” eddig mindig ő viselte; a mely beismerés egyebet nem jelenthet, s abba más értelmet belemagyarázni teljességgel nem lehet, mint azt, hogy az iskola fentartója tehát csakugyan nem más, hanem maga az egyházmegyei főhatóság; a mely iskolának segélyezésére, annak fentartásához való „esekély áldozat felajánlására kéri fel” ismételtlen a hitközséget, s be sem várva e kérelemre a hitközség választát, mindjárt kijelenti, hogy „az egyházmegyei hatóság a rimaszombati róm. kath. népiskolát minden körülmények közt fentartandja”, — tehát akár ajánlja meg a hitközség segélyképen a esekély áldozatot, akár nem. Az is igaz, hogy tizenhat évvel később, mikor már a viszony az iskola fentartó püspök és annak az iskola adminisztratív teendőivel járó jogait élvező iskolaszék között meg lehetőségen elmergesedett, az 1890. évi 1201. sz. püspöki leirat ismét a leghatározottabban kijelenti, hogy „az iskolát fentartandja”, de itt már ellentétben az 1874-ik évi 775. sz. leirat tartalmával a hitközséget nevezi iskola fentartónak, az iskolát pedig az egyházmegyei alapokból „segélyezettnek” állítja; viszont azonban az is igaz, hogy maga a rimaszombati róm. kath. hitközség a közte és az egyházmegye között régi időktől fogva fennálló jogviszony falain sem a két leirat kelte óta eltelttől idők lefolyása alatt, sem azóta, rést ütni sohasem engedett s az iskola fentartásához, az iskolaépület használati joggal való átengedésén és a tankötelesek után szokásos tandíjon kívül nagyobb hozzájárulást és áldozatot nem hozott, nem biztosított, hanem ellenkezőleg áthatva ama meggyőződés helyességétől, hogy az egy községben lakó polgárok felekezeti különbség nélkül együttes erővel virágzóbb iskolát képesek fentartani, s látva azt, hogy az iskolatulajdonos egyházmegye a róm. kath. iskola fejlesztésével és a kor színvonalára való emelésével járó újabb költségek viselésétől vonakodik, sőt ezen költségeket a hitközségi tagok terhére hárítani igyekeznek: hatáskörét túllépve, a felekezeti leányiskolának megszüntetését és a községbe való beolvasztását mondotta ki, ezt látván a legcélszerűbb vezetőbb békés megoldásnak arra nézve, hogy az iskolaügyi a törvény kívánalmainak megfelelő módon rendeztessék.

Azt azonban soha el nem ismerte a hitközség — most legutóbb is csak a jelenlegi iskolaszék veszi magára — hogy az iskolának ő lenne a tulajdonosa és fentartója, sőt ellenben mindig azt vitatta, hogy a fentartó hatóság maga az egyházmegye, amit különben egész 1891-ig az egyházi főhatóság sem vont kétségbe. Hogy pedig ez időben már a hitközséget nevezi a volt püspök ur az iskola „fentartójának”: az észrevehetőleg csupán azért történt, hogy a kijelentés által a hitközségi tagok anyagi hozzájárulása iránt támasztott egyházfőhatósági követelés minél kevesebb ellenkezésre találjon. Ezzel szemben azonban az iskolaszék 1890. évi augusztus 3-iki ülésében nem az anyagi hozzájárulás megajánlását, hanem az iskola megszüntetését határozta el. Általában nincs okmány vagy bizonyíték az iratoknál arra nézve, hogy a hitközségi tagok az iskola fentartására valaha adóval megróva lettek volna.

A felebbezésnek az az állítása, hogy a volt rozsnói püspök ur eskis az iskola jellegét kívánta fentartani, de azt sohasem mondta, hogy magát az iskolát is fentartandja, még pedig a „saját erejéből”, figyelembe nem jöhet, mert a saját erejéből való fentartás elve a 775/874. sz. püspöki leirat idézett kijelentéseiben önként értetve benfoglaltatik.

Különbösen is úgy áll a dolog, hogy a mely testület vagy hatóság valamely felekezeti iskola jellege fentartásának jogával bír, az egyúttal a kérdéses iskola tulajdonosa, tehát fentartója is. Így határozta ezt meg az 1896. évi 21717. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet. Ha tehát a jelleg fentartásának jogát a rozsnói püspök ur magának vallotta, s így véli azt a jelenlegi róm. kath. iskolaszék is, — ezzel egyúttal ismételtlen csak azt ismerte be, hogy az iskola tulajdonosa nem más, mint önmaga a rozsnói egyházmegyei püspökség.

A kérdést különben már régebben s éppen ezen az alapon döntötte el véglegesen a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1890. évi 46915. sz. a. kelt rendeletével, melyben kimondja, hogy „a rimaszombati róm. kath. népiskola a rozsnói püspök hozzájárulása nélkül meg nem szüntethető, sem más jellegűvé át nem változtatható.”

Ezen tiltó kijelentésben egyszerűen az foglaltatik, — ami ez indokolásban már többször beigazolást nyert — hogy a rimaszombati róm. kath. elemi iskola tulajdonosa senki más, mint egyenesen a rozsnói egyházmegyei főhatóság. Mert a kié (róm. katolikusoknál) a jog a megszüntetésre, azé a jog és kötelesség a fentartásra nézve is. A kié a tulajdonjog, azé az elidegeníthetési jog is. Ha tehát a rimaszombati róm. kath. hitközség eltulátik az iskola megszüntetésétől: eo ipso nem ő annak tulajdonosa.

Másképp nem is lehet, mert különben a magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium az önmaga által felállított alapvető elvekkél jött volna ellenkezésbe, ami egyáltalán véve föl nem tehető.

A többször nevezett miniszterium a hitfelekezeti iskolának községi jellegűvé átváltoztatása tárgyában 1869.

november hó 11-én 21717. szám alatt kibocsátott általános érvényű körrendeletében s különösen annak három utolsó kikezdésében ugyanis félre nem érthető világos módon kimondja, hogy „a létező felekezeti népiskolák községivé átalakítása vagy felekezeti intézetül fentartása felett határozni mindig az iskola tulajdonosa van jogosítva. A hitfelekezet tulajdonát képező iskola minősége felett mindig maga az illető hitfelekezet határoz... Ezen alapelvvel fogva és az 1868. XXXVIII. t. cz. 26-ik §-a értelmében azon esetekben, midőn felekezeti iskolának községivé átalakításához a felekezet megkérdőzése és beleegyezése szükséges: a községben létező felekezet, azaz az egyházközségnek s az egyházközségi hatóságnak (iskolaszék, egyháztanács) van joga az ügyben határozni s beleegyezését adni. Kivételt csak azon esetek képeznek, melyekben a kérdéses felekezeti iskola nem az egyházközség tulajdonosa, s nem általa, hanem valamely más egyházi hatóság (pl. püspök, káptalan) által tartatik fenn, s annak tulajdonát képezik a helyiségek. Ily esetekben mindig az illető tulajdonos beleegyezése kívántatik az iskola minőségének megváltoztatásához. Azonban ha az ily tulajdonos megtagadná is beleegyezését, az ő tulajdonosa ugyan nem érthető, de az egyházközségnek azért fennmarad a joga saját vagyonát községi iskolára fordítani.”

Mintha csak specialiter a rimaszombati róm. kath. iskola kivételes tulajdonjogi viszonyaira vonatkoznék, ez az általános érvényű körrendelet: annyira ráillik minden részletében.

Az okozati összefüggésben levő két miniszteri rendeletből tehát logice más nem következhetik, mint az, hogy a rimaszombati róm. kath. iskola nem az itteni hitközség tulajdonosa s nem általa, hanem más egyházi hatóság (rozsnói püspök) által tartatik fenn.

Mert ha az egyházközség lenne a tulajdonos: akkor a miniszterium 46915/90 sz. tiltó rendelete merőben érthetetlen, ellenmondó és fölösleges lenne, mivel a 21717/69 sz. rendelethez hiven egyáltalában nem lett volna szükség az iskola jellegváltoztatásához püspöki beleegyezésre. Ha pedig erre mégis szükség volt: az azt bizonyítja, hogy itt hát ama kivételes eset áll fenn, melyre a 21717/69. sz. körrendelet céloz, t. i., hogy az iskolának nem az egyházközség, hanem az egyházi főhatóság a tulajdonosa és fentartója.

Tényleg ez is volt a multban és ez manapság is, de legkivált különösen 1874-től, illetve 1890-től, vagyis a hivatkozott püspöki leiratok keltétől kezdve, a rimaszombati róm. kath. elemi iskola helyzete: fentartja az egyházi főhatóság és segélyezi a hitközség, a helyiségek használatba bocsátásával.

Ha tehát az egyházmegyei főhatóság az iskola tulajdonosa: ugyanaz tartozik annak törvényszerű állapotba való helyezéséről és fentartásának összes költségeiről is gondoskodni.

Igy tehát ennek céljaira a községbeli róm. kath. hívek meg nem adóztathatók s annak fentartásához hozzájárulni semmivel sem tartoznak, a minthogy tényleg nem is járulnak semmivel sem! Ha pedig nem járulnak: akkor a községi iskola céljaira kivetett és évek óta tiltakozás nélkül befizetett 5% községi iskolaadó terhének viselése alól sem oldozhatók fel, mert hiányzik ebből igényközhöz az 1868. XXXVIII. t. cz. 36 §-ában körülírt jogalap.

De továbbá arra, hogy a rimaszombati és társfalvi róm. kath. hívek az 5%-os községi iskolai adó alól felmentessenek, egyébként sincs szükség, mert azt egyetlen községbeli adózó polgár sem kérelmezi, sőt többen vannak, a kik önként megajánlják annak továbbra való fizetését.

A felmentést pusztán a róm. kath. iskolaszék, illetve ennek nevében Verbjár Péter egyházi elnök és Policsék Rezső iskolaszéki jegyző kérelmezi, azonban nevezettek, de maga az iskolaszék sem ismerhető el, jelen esetben az összes hitközségi tagok egyetemének képviselőjéül, annálkevésbé mert a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1879. évi 2947. sz. a. kelt döntvényében kimondja, hogy azon lakosok és birtokosok mentendők fel a törvény 35. §-ában megszabott teherviselés alól, a kik „kimutatják”, hogy a 36. §. szerint saját iskolájuk fentartásához, állami egyenes adójuk 5%-át kimerítő anyagi áldozatot hoznak.

A jelen esetben azonban egyetlen községbeli lakos vagy birtokos sem mutatta azt ki.

Igaz ugyan, hogy a róm. kath. iskolaszék által kérésített — de sok tételében hibás és önkényes — adókivetési lajstromot az iskolaszék a város képviselőtestületénél bemutatta, de ez mit sem bizonyít a mellett, hogy a hitfelekezet tagjai tényleg hozzájárulnának a „saját hitfelekezeti iskolájuk” fentartásához. — Az egész kivétési lajstrom csak egyszerű kísérlet és előmunkálat arra, hogy a hitfelekezeti tagok az iskola fentartási költségeihez való hozzájárulásra esetleg rákényszeríttessenek. Ez a kísérlet azonban még realizálva nines, sőt föltehető, hogy nem is lesz, mert hiszen az ellen többen, mint Löcherer Tamás kórházi főorvos, Altdorffer István, Török János törvényészi bírák, Beliczky Viktor kir. közjegyző, Kishonhy József gyógyszerész, Barna Imre rendőrkapitány, Kishonhy Gyula városi tanácsnok, Ternyey János postafőnök, Hányi Győző kir. ügyész, Komáromy István vármegyei aljegyző, Szentmiklóssy Gyula vármegyei főszámvevő, Kubinyi Bertalan főlevéltárnok, Manczel József államvasúti tiszt, Draskovich Gábor vármegyei kiadó, Stolez Márton róm. kath. iskolaszéki gondnok stb. stb., szóval a róm. kath. hitközség értelmi intelligenciájának előkelő társadalmi állású tagjai állást foglalva tiltakoznak s a városi tanáchoz intézett felszólalásaikban nyíltan hirdetik, hogy a hitfelekezeti adó kivetése a nyilvánosság és a felszólamlási jog kizárásával, szabálytalanul történt s egyházi főhatóságilag jóváhagyva és megerősítve nines.

A felebbezés ugyan tiltakozik ezen panasz ellen, de ez figyelembe nem jöhet, mert az iratok közt sehol sem található annak bizonyítéka, hogy az adókivetésre vonatkozó iskolaszéki elhatározás szabályszerűen kihirdetett és egyházi főhatóságilag megerősítést nyert volna.

Mindezek alapján Rimaszombat város képviselőtestületének 1896. évi 1979. szám alatt kelt határozatát — Verbjár Péter és Policsék Rezső közbevetett felebbezésének visszautasításával — jóváhagyni, a rozsnói egyházi főhatóságot pedig a 37512/88. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet utasításához képest az általa fentartott iskola törvényszerű karba helyezésére felszólítani kellett.

Erről Rimaszombat város polgármestere az iratok visszaesatolása mellett, további szabályszerű eljárás végett értesítették.

Kelt Rimaszombat, 1897. évi márczius hó 8-án tartott vármegyei közigazgatási bizottsági ülésből.

Hámos, elnök.

Kaszinó-estély.

A rimaszombati kaszinó, — melynek tagjai sorában városunk és vidéke intelligenciáját csaknem teljes számban találjuk — elhatározta, hogy permanens vigalmi bizottságot alakít, s gondoskodni fog arról, hogy a társas szellem fejlesztése és megerősítése céljából szórakoztató estélyeket rendez. Ezekre meghívja a tagokat és mindazokat, kik a kaszinó tagjaival társadalmi érintkezésben vannak, s ez által módot nyújt arra is, hogy a társadalmi rétegek egy központban — kedélyes, tisztelen multság között találkozzanak.

Az első ilyen estélyt márczius hó 27-ikén rendezte a kaszinó a Három Rózsa nagytermében.

Esti 9 órakor kezdetét vette a vendégek bevonulása. Előkelő, díszes társaság, a melyet ritkán látnak a Rózsa ócska, rideg falai; a szép közönség csakhamar elhelyezkedett a hosszú, terített asztalok mellett, de bizony soknak hely sem jutott s a terem is szűknek bizonyult a vendégsereg befogadására. A kaszinó derek igazgatója: Samarjay János, s a vigalmi bizottság lelkes vezetője: Józsa Antal a rendezők gárdájával együtt figyelmeskedett az illusztris vendégsereg körül. Már a multság elején látható volt a kedélyesség, a jó hangulat, mely a legfényesebben igazolta azt, hogy e társas-estély rendezésére szükség volt; arról pedig, hogy a közönség az eszmét igaz rokonszenvvel karolta fel, a szép számban való megjelenés győzött meg bennünket.

Csakhamar megkezdődött a tánc s általános lett az élénkség, a jó hangulat. Tíz óra után a jelszó ki lett adva s a közönség egy része helyet foglalt az asztaloknál, másik része pedig az újságokkal megrakott asztal köré csoportosult, hogy az estély piece de resistance-át, egy kellemes meglepetést élvezzen végig. Az estély zseniális főrendezője: Józsa Antal helyet foglalt az asztalnál és egy józú, humortól csillogó beköszöntőben üdvözölte a vendégeket s bejelentette, hogy a közönség szórakoztatására „Eleven Újság”-ot szerkeszt egy társaság, melynek tagjai: Dr. Veres Samu, Dr. Szabó Samu, Szathmáry József, Török József, Dr. Kármán Aladár, Ternyey János, Pólya László és Michnay Gyula. — A vezérelők mihamar előkerült és Dr. Veres Samu a közönség nagy tetszése mellett felolvasta „Szózat” czimű első cikkét. Utána Szathmáry József „Papucs úr keservei” czimű humoros tárczáját adta elő. Ekkor ismét kezdetét vette a tánc, s később a tréfás hírek és elmés hirdetések mulattatták a társaságot, mely igazán meglehetősen meg is volt elégedve a ritka szellemi szórakozással. — Ejjél tájban az „Eleven Újság” már ki is volt nyomtatva és a közönség mohón kapkodta az egyes példányokat, melyek 20 krajczárjával árusítottak el s az érték befolyt pénz a kaszinói vigalmi alap gyarapítására fordították.

A szünóra után újból megeredt a tánc, s a fiatalok csapongó jó kedvvel mulattott reggeli 7 óráig, amikor az illusztris, kedélyes társaság egy valóban kellemesen töltött éj kedves emlékeivel távozott.

Megemlítjük még, hogy az „Eleven Újság” teljes példányai Lécai Izsó helybeli könyvkereskedő üzletében 20 krajczárjával kaphatók, s a még befolyó összeg a kaszinó vigalmi alapját fogja növelni.

Hírek és vegyesek.

Nász a főispáni házban. Dr. Gömör Olivér volt feleli szolgabíró belügyminiszteri sajtó tudósító, márc. hó 22-én kelt egybe Berzétén Mariássy Ida kisasszonnyal, megyénk főispánjának szép és művelt lelkű mostoha-leányával. Az anyakönyvvezető ifj. Czékus István berzetei körjegyző előtt lefolyt hivatalos actus után a boldog pár a ref. templomba ment, a hol Terray Gyula rozsnói ág. ev. lelkész eskette össze és áldotta meg őket. Az egész eseményben végbement nászünnepeken tanúk voltak: Fáy László és Székly Péter. Az ifjú pár az esküvő után Budapestre utazott.

Előléptetés. Schulhof Pál, rimaszombati állomásfőnök, társas köreink egyik kedvelt tagja, mint a vasúti hivatalos közlönyben olvassuk, az V. fokozat 2. osztályából ugyanazon fokozat első osztályába lépett elő. Ha később jött is a megérdemelt előléptetés: őszintén gratulálunk hozzá azon reményben, hogy a következő fokozatot sokkal rövidebb idő alatt fogja elérni állomásfőnökünk, ki nek hivatalos pontosságáról s a közönséggel szemben való páratlan előékenységeről meggyeztette mindenki meg van győződve.

Képviselőválasztás Rozsnón. Az Andrássy Géza gróf lemondásával gazdátlanra vált rozsnói mandátumot valószínűleg Andrássy Gyula gróf fogja elnyerni. A rozsnói szabadelvű párt, — mint értesülünk — teljes erővel akcióba lépett, megalakította az elnökséget és számos tagból álló végrehajtó bizottságot, mely a biztos győzelem tudatában bontotta ki az Andrássy Gyula gróf nevével viselő zászlót. Ugy halljuk, hogy az ellenzék is mozgolódik, s az egyesült gömörmegyei ellenzék egyik oszlopos férfiát: Mariássy Andort óhajtja felléptetni képviselőjelöltül. A választást — mint a hivatalos közlés jelenti — április hó 12-ikén fogják megejteni. Az érdeklődés városunkban is meglehetősen élénk, bár a választás eredménye már most is csaknem biztosan tudható. — Gróf Andrássy Gyula — mint táviratilag közlik — kedden, márc. hó 30-ikán délelőtt fényes bevonulást tartott Rozsnóra, s ott nagyszámu választóközönség előtt nagyszabású programbeszédet mondott. Állást foglalt minden aktuális politikai kérdésben s különösen az összeférhetlenségi esetekre vonatkozó véleményét keltett nagy tetszést és lelkes visszhangot.

Jótekonycélú szini-estélyt rendeznek f. hó 4-én a Rózsa nagytermében a helybeli leányiskola növendékei. Előadják „A kosár” czimű színművet s „A magyar nemzet 1000 éves apotheosisa” czimű drámai allegóriát. Az előadást tánc követi. Felhívjuk a közönség figyelmét ez estélyre, melyről jövő számunkban referálunk.

Halálozás. Kopperdán András Pohorella vasgyári tanító 56 éves korában, m. hó 26-án elhunyt. Tetemeit 28-án

d. u. 3 órákor helyezték a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra. Aldás emlékére!

Az új bank. „A gömörmezei takarékpénztár és hitelbank” részvényjegyzése az elmúlt héten ejtetett meg, és rövid öt nap alatt az 1000 darab részvény jegyezve volt, úgy hogy ma már tetemes túljegyzés van, s a jegyzés még egyre folyik, mert annak zárhatárideje április hó 5-ike. A részvényesek között ott találjuk nemcsak a helybeli intelligenciát, iparos és kereskedő-világ zömét, de kivált a vármegyei notabilitások és földbirtokosok majdnem teljes számban részt vettek a jegyzésben. — Biztató jel ez az új bank jövőbeli fejlődésére.

Halálozás. Egy érdemekben gazdag életet oltott ki Dobsinán a halál, elragadván id. **Fábrý János** ottani kisdédővét, aki e minőségben a *legelső* volt Magyarországon. Ő volt általában uttörője hazánkban a kisdédővási intézménynek, ő hozta be a Fröbel-féle foglalkoztató rendszert, ő teremtette meg az országos kisdédővek egyesületét, melynek mind végig alelnöke maradt. Ötven évig működött filantropikus pályáján s éppen az idén akarták kartársai, az ország minden vidékéről összeseregelve, megünnepelni jubileumát, mely alkalomra, mint halljuk, magas kitüntetésben is részesült volna. A halál azonban megfosztotta őt ettől az örömtől. Nagy halottat gyászol benne a kisdédővás ügye. Nyugodjék békében! Családjá a következő jelentést adta ki elhunytáról: Özv. **Fábrý Jánosné** született **Remenyik Emma**, ugy saját, mint gyermekei és számos rokon nevében megtört szívvel tudatja, hogy a forrón szeretett legjobb férj, önfeláldozó apa és szerető rokon **idős Fábrý János** dobsinai kisdédővási igazgató e hó 17-én d. u. fél 6 órákor, élete 70-dik, boldog házasságának 32-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt. A kedves halott hült tetemei f. hó 29-én d. u. 3 órákor fog az ág. hitv. egyház szertartásai szerint a helybeli sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. — Dobsina, 1897. márczius hó 27-én. — Aldás és béke hamvaira! — **Fábrý Andor**, **Fábrý János**, **Fábrý Erzsébet** gyermekei. Prox. J. né szül. **Fábrý Amália** nővére. Prox. J. sógora. **Fábrý Andorné**, szül. **Joerges Ida** menyé. **Fábrý Margit**, **Fábrý Pál** unokái.

Nagy élnékség tapasztalható most naponta különösen a délelőtti órákban a *Gömöri-féle* — előbb **Flamm** — söresarnokban. Az ügyes vendéglős ugyanis besztercebányai sötét és világos ugynevezett „bajor sört” szerzett be, s a sörfogyasztó publikumot ezzel látja el. Mondanunk sem kell, hiszen maga a közönség fényesen igazolja, hogy a kitűnő, zamatos sört bőségesen fogyasztják. Ez arra az elhatározásra bírta Gömörit, hogy a Három Rózsa szállodába is ilyen sört szállíttasson, s mint halljuk — már e hónapban itt is a besztercebányai jóízű sört fogják fogyasztás végett felszolgálni.

A rimaszombati ált. ipartestület mult hó 28-ikán délután tartotta évi közgyűlését **Kriston Szabó** János elnöklete mellett, **Nagy Ferenc** városi főjegyző, iparhatósági biztos jelenlétében. Az elnöki megnyitó után **Rónay Gyula** jegyző szépen kidolgozott s nagy tetszéssel fogadott évi jelentését olvasta fel, melyben e nemes intézmény mult évi hasznos munkásságáról emlékezett meg. Nagy érdeklődés mellett folytak le a választások. Elnökké a következő három évre egyhangú lelkesedéssel közfelkiáltás útján ismét **Kriston Szabó** János választott meg, továbbá szavazás útján választott a közgyűlés 3 számvizsgálót és 24 előjárásági tagot, kik maguk között választani fognak alelnököt, jegyzőt és pénztárnokot.

Sorozás. A nagyrocei járás idei sorozásának eredménye ez volt: I-ső korosztálybeli volt 313, mely közül meghalt 6, távol volt 29 s az állításon 278 közül töröltetett 4, fegyverképtelen 4, visszahelyeztetett 157; besoroztatott a közös hadsereghez 102, a honvédséghez 11, összesen 113, vagyis 40.63%. — A II-ik korosztálybeli 173 volt meghalt 3, távol volt 13, fegyverképtelen 2, visszahelyeztetett 115, besoroztatott a közös hadsereghez 38, a honvédséghez 2, összesen 40, vagyis 25.47%. — III-ik korosztálybeli volt 189, melyből meghalt 1, távol volt 17, fegyverképtelen 129, besoroztatott alkalmas 19, családfentartó 6, póttartalékba 17, összesen 42, vagyis 24.5%. 606 tényleg előállított legény közül tehát 195 sorztatott be.

Ujdonságok tavaszi divatkelmékből nagy választékban érkeztek **Steinfeld és Fischer** czég szabóüzletébe **Miskolczon**. Szövetminták és divatképek kívánatra készséggel küldetnek. — Ugyanott **katonai egyenruhák** szabályszerűen és izlésteljesen készíttetnek. Mérték szerinti rendelések a rimaszombati országos vásárok alkalmával a „Három Rózsa” vendéglőben jutányos árak mellett elfogadtatnak nevezett a czég által.

Felelős szerkesztő: **RÁBELY MIKLÓS.**

Magán-hirdetések.

Nyugati faj-bika.

Öt darab 10—12 hónapos, tenyésztésre alkalmas **bikám** van **eladó**, — továbbá

legelőre

fogadok 50—60 darab meddő szarvasmarhát, 8 forint bér és 1 forint őrzésdíj fizetés mellett.

Uzapanyit, 1897. márczius 29.

1—3 **Szilágyi Kálmán.**

Árverési hirdetményi kivonat.

1224. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint bányabíróság közhírré teszi, hogy a **jolsvai takarékpénztár** végrehajtónak **Babnigg Emil** végrehajtást szenvedő elleni 1000 frt tőke s jár. iránti árverési ügyében, az újabb végrehajtási árverést az 1881. évi

60. t.-cz. 187. §-a értelmében, a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Jolsva város határában fekvő, s a rimaszombati bányakönyv II-ik kötet 38-ik lapján nyilvántartott „Pál” nevű bányaműből **Babnigg Emil** nevére írt 47½-ed bányarészre 843 frt 47 krban bíróságilag megállapított kikiáltási árban elrendelte, s annak megtartására határnapul **1897. évi május hó 15-ik nrpjának** d. e. 10 óráját Jolsva városházához tüzte ki, mely alkalommal a kérdéses ingatlanok becsáron alul is, azonban 111 frt 10 kron alul nem fognak eladatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 84 frt 40 krt készpénzben vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint bányabíróság, 1897. évi márczius hó 18-an.

Kubinyi,
k. t. elnök.

Langhoffer,
k. t. jegyző.

Özv. KOVÁCS ZSIGMONDNÉ czipész üzlete RIMASZOMBAT, Főtér, saját ház.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség tudomására, hogy a **tavaszi idényre** óriási választéka érkezett meg raktáromra a **legkülönbözőbb divatos férfi-, női- és gyermekklábeli**eknek, — melyek közül különös említést érdemelnek a nagy kedveltség- és elterjedtségnek örvendő **sárga-bőr, lack- és evelastingból készült**ek.

Továbbá nagy raktárt tartok a **saját műhelyemben készült**, — valamint **karlsbadi, bécsi, prágai és budapesti** mindenféle férfi-, női és gyermek-lábbeliekből is.

Mérték szerinti rendelések — kívánság szerint — pontosan, a legjobb anyagból, **jutányos áron** műhelyemben — egy kitűnő szabász felügyelete mellett — készíttetnek.

Ezek szerint azon kellemes helyzetben vagyok, hogy igen tisztelt vásárlóimat akár kész árnimmal, akár pedig megrendeléseikkel gyorsan, megelégedésre és jutányosan kielégíthetem.

Magamat és üzletemet a n. é. közönség megtisztelő jóakarataiba, ajánlva, maradtam Rimaszombat, 1897. márczius hó.

Kiváló tisztelettel

Özv. Kovács Zsigmondné.

2—*

T. cz. Közönség!

Hogy a Rimaszombat és környékbeli számos sörfogyasztóink követelményeinek jövőben annál is inkább megfelelhessünk, indítatva éreztük magunkat **Rimaszombatban sörraktárt felállítani**, melynek kezelését

STEINER SAMU urnak

átadtuk.

A legjobb hirnévnek örvendő gyártmányaink, ugymint:

PILSNERI módra készült „SALON”-SÖRÜNK,

MÜNCHENI módra készült

„HERCULES”-SÖRÜNK

ugy hordókban, mint palackokban naponta friss töltésben lesznek ott kaphatók.

Azon kérelemmel, miszerint képviselőnket becses rendeléseivel megtisztelni kegyeskedjék, biztosítjuk azok legpontosabb kiviteléről.

Együttal van szerencsénk a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy fentemlített sörfajták **poharanként** a

„GÖMÖR SZÁLLÓ”-ban fognak elárusíttatni.

Az elárusítás ugy raktárunkban, mint a „Gömör szálló”-ban mult hó végén már megkezdődött.

Kellő tisztelettel

2—*

Besztercebányai sörgyár.

Kantinos!

Egy középkori nőtlen férfi (cautióképes), ki helyesen írni és számolni tud, egy nagybbszerű vidéki vendéglőben, fizetés és teljes ellátás mellett, állandó alkalmazást nyerhet. Ezen helyet elnyerni óhajtók forduljanak **lapunk kiadó-hivatalába** felvilágosításért.

Kitűnő padló-máz!

puha padlóra.

Linoleum padló-zománcz

3 árnyalatban.

Einstädter Testvéreknél BÉCSBEN.

Teljesen használatra kész, esinos és a cizának megfelelő 1 kilós dobozokban.

Linoleum padló-zománcz egy óra alatt megszárad, pompás fényű sima és repedésektől ment marad.

Linoleum padló-zománcz közvetlenül a dobozból mazolható fel.

Linoleum padló-zománcz használatra sokkal olcsóbb, mint a többi padló-lénymáz.

Kapható minden nagyobb festék- és gyógyáru-üzletben.

Főraktár: Rimaszombatban Braun Zsigmondnál. 1—6

Hirdetmény.

3905. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Patko Györgyné** sz. **Kovács Mária** végrehajtónak **özv. Patko Jánosné** szül. **Juhász Anna** végrehajtást szenvedő elleni 250 frt tőke s jár. iránti árverési ügyében, a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. §-a s következő §§-ai értelmében a rimaszombati királyi törvényszék területén levő Osgyan községben fekvő s az osgyáni 45. sz. tjkvben **Patko Jánosné** sz. **Juhász Anna**, **Horváth Lőrincz** kkoru, **Juhász Borbála**, **Telek Ferencz** és kkoru **Telek Sámuel** tulajdonát képező A) I. 2—17. sorszám alatt levett ingatlanokból **Patko Jánosné** szül. **Juhász Anna** birtokilletőségére vagyis az egész ingatlan egynegyed részére a 604 frt kikiáltási árban elrendelte s annak megtartására határnapul **1896. évi április hó 22-ik napjának** d. e. 10 óráját Osgyan községben a bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a kérdéses ingatlanok becsáron alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át azaz 60 frt 40 krt. készpénzben vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett és az 1881-ik évi nov. hó 1-én 3333-ik szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-dik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni; avagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Rimaszombat, 1896. évi december hó 14-én.

Altdorffer, kir. tszéki bíró.